

Lovforslag nr. L 144. Fremsat den 29. januar 1981 af finansministeren

Forslag

til

Lov om ændring af lov om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken

(Nedsættelse af en tjenestemandsrret m.v.)

§ 1

I lov nr. 291 af 18. juni 1969 om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken, som ændret ved lov nr. 173 af 28. april 1971, foretages følgende ændringer:

1. I § 34, stk. 2, affattes 1. pkt. således:

»Bestemmelserne i § 8, §§ 11-13, §§ 19-25, § 53, stk. 1, nr. 2, og stk. 4, § 54, og § 54 a, stk. 2, gælder ikke for dommere.«

2. I § 50, stk. 3, ændres »voldgiftsret« til: »tjenestemandsrret«.

3. Kapitel 12 affattes således:

»Kap. 12. Tjenestemandsrretten.

§ 52. Tjenestemandsrretten, der nedsættes af finansministeren, består af en formand og 6 andre medlemmer. Til retten knyttes en sekretær.

Stk. 2. Formanden og dennes stedfortræder udpeges af højesterets præsident blandt højesterets dommere. 2 medlemmer og stedfortrædere for disse udpeges af præsidenten for østre landsret blandt rettens dommere. Finansministeren og de i § 49 nævnte centralorganisationer i forening udpeger hver 2 medlemmer og stedfortrædere for disse.

Stk. 3. Medlemmerne og stedfortræderne udpeges for 3 år ad gangen.

§ 53. Tjenestemandsrretten behandler sager om

- 1) overtrædelse eller fortolkning af indgåede aftaler eller bestemmelser, som efter §§ 46-47 træder i stedet for aftaler,
- 2) kollektiv overtrædelse af § 10, stk. 1, der er begået af tjenestemænd omfattet af en eller flere af de i § 49 nævnte centralorganisationer.

Stk. 2. Retten påser af egen drift, at den har saglig kompetence til at behandle en sag.

Stk. 3. Sager, der hører under tjenestemandsrretten, kan ikke indbringes for de almindelige domstole. En tjenestemand kan dog anlægge sag ved de almindelige domstole, når vedkommende centralorganisation har afslået at indbringe en sag som nævnt i stk. 1, nr. 1, for tjenestemandsrretten. En sådan sag skal anlægges inden 6 måneder efter, at tjenestemanden har modtaget meddelelse om den endelige administrative afgørelse, eller sagen er afvist af centralorganisationen eller tjenestemandsrretten.

Stk. 4. Sager, der efter stk. 1, nr. 2, hører under tjenestemandsrretten, kan ikke behandles efter reglerne i §§ 20-24.

§ 54. I sager som nævnt i § 53, stk. 1, nr. 2, kan tjenestemandsrrettens formand eller dennes stedfortræder give pålæg om ophør af overtrædelsen.

Stk. 2. En tjenestemand, som har begået en af de i § 53, stk. 1, nr. 2, nævnte overtrædelser, kan af tjenestemandsrretten ikendes advarsel eller irettesættelse eller bøde.

§ 54 a. Sager som nævnt i § 53, stk. 1, nr. 1, kan anlægges af finansministeren eller af vedkommende minister efter forhandling med finansministeren eller af en eller flere af de i § 49 nævnte centralorganisationer.

Stk. 2. Sager som nævnt i § 53, stk. 1, nr. 2, kan anlægges af finansministeren mod en eller flere af de i § 49 nævnte centralorganisationer. Centralorganisationerne kan ved tjenestemandsretten anlægge sag mod vedkommende minister om, hvorvidt en sag om overtrædelse af § 10, stk. 1, hører under tjenestemandsretten.

§ 54 b. Tjenestemandsretten har sit sæde i København, men kan sættes uden for København, når retten skønner det hensigtsmæssigt.

Stk. 2. Retsbog føres efter retsplejelovens kap. 3.

§ 54 c. Sag anlægges ved, at den ene part til tjenestemandsretten indgiver en anmodning i to eksemplarer om tjenestemandsretsafgørelse.

Stk. 2. Sekretæren sender snarest muligt et eksemplar af anmodningen til den anden part og indkalder samtidig svarskrift i to eksemplarer fra denne. Svarskrift indgives til retten inden for en af sekretæren fastsat frist. Når svarskrift er modtaget, sender sekretæren et eksemplar af svarskriftet til modparten. Yderligere skriftveksling finder som regel ikke sted.

Stk. 3. Med henblik på foretagelse af forligsmægling eller indhentelse af yderligere udtalelser fra parterne kan disse indkaldes til et forberedende retsmøde, hvor retten kan beklædes af formanden eller dennes stedfortræder alene.

§ 54 d. Retten kan, om det findes fornødent, lade stævning forkynde for en af parterne efter reglerne i retsplejelovens kap. 17.

Stk. 2. Den, mod hvem sagen anlægges, skal møde for tjenestemandsretten.

Stk. 3. Udebliver indstævnte trods forkyndelse efter stk. 1, finder retsplejelovens § 354 og § 360 tilsvarende anvendelse. Udeblivelsesdom kan afsiges af formanden eller dennes stedfortræder uden tilkaldelse af rettens øvrige medlemmer.

§ 54 e. I retten til at lade møde ved rettergangsfuldægtig for tjenestemandsretten gælder ingen indskrænkninger for parterne. I hvilket omfang en part er berettiget til at deltage i forhandlingerne for retten ved hjælp af flere fuldmægtige, afgør retten, ligesom retten træffer afgørelse om, hvem der foruden parterne og rettergangsfuldægtigene bør have adgang til retsmøderne.

§ 54 f. Formanden eller dennes stedfortræder afgør ved kendelse de tvistigheder, som under vidneførslen eller syns- og skønsoptagelse opstår for retten.

§ 54 g. Om procesmåden i øvrigt gælder med de nødvendige tilpasninger de for borgerlige sager, der behandles ved byret, gældende grundsætninger i retsplejelovens 2. bog samt kap. 23, 28-30 og 32-35.

§ 54 h. Domme afsagt af tjenestemandsretten kan fuldbyrdes efter retsplejelovens regler om tvangsfuldbyrdelse af domme. Forlig indgået for tjenestemandsretten kan fuldbyrdes efter retsplejelovens regler om fuldbyrdelse af forlig, der er indgået for en ret.«

§ 2

Loven træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende.

Stk. 2. Sager som nævnt i § 53, stk. 1, der er opstået før lovens ikrafttræden, behandles efter de hidtil gældende regler.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Den 18. november 1980 vedtog et flertal i folketinget følgende dagsorden:

»Folketinget beklager, at der i ministerier og styrelser er fulgt en uens fremgangsmåde efter udsendelsen af den daværende finansministers vejledende cirkulære af 6. april 1979 om disciplinærforanstaltninger over for statstjenestemændene.

Med udgangspunkt i en positiv holdning over for bevarelse af tjenestemandsbegrebet opfordrer folketinget derfor regeringen til at fremsætte forslag til regler, der med fuld respekt for tjenestemændenes individuelle beskyttelse efter tjenestemandsløven sikrer en ensartet behandling i fremtiden.

Folketinget går derefter over til næste sag på dagsordenen.«

Den forespørgselsdebat, der affødte dagsordenen, havde sin baggrund i en omfattende 3-timers arbejdsnedlæggelse blandt offentligt ansatte, herunder et stort antal tjenestemænd, den 15. marts 1979. Den 6. april 1979 udsendte finansministeren et vejledende cirkulære til samtlige ministerier om, hvilke sanktioner der efter finansministerens opfattelse burde iværksættes over for de tjenestemænd, der havde deltaget i arbejdsnedlæggelsen.

Finansministeren måtte i efteråret 1980 konstatere, at det vejledende cirkulære havde medført en uensartet behandling i ministerierne, og udsendte derfor ud fra lighedssynspunkter et nyt vejledende cirkulære af 20. oktober 1980, hvori det henstilledes, at samtlige sanktioner for deltagelse i 3-timers arbejdsnedlæggelsen blev frafaldet/tilbagekaldt. Henstillingen er fulgt af samtlige ministerier.

Tjenestemandssystemet indeholder ikke hjemmel til faglige kampskridt i form af strejke, lockout o.lign. Afgørelse af interesselvister er udtømmende omhandlet i tjenestemandsløvens §§ 46-47, hvorefter sådanne tvister, hvor der ikke kan opnås enighed om indgåelse af aftale om løn- og ansættelsesvilkår, afgøres ved, at der enten fremsættes lovforslag eller træffes afgørelse af ministeren for statens

lønnings- og pensionsvæsen (nu finansministeren) efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet.

Som konsekvens heraf er arbejdsnedlæggelser o.lign. – herunder aktionen den 15. marts 1979 – betragtet som en overtrædelse af tjenestemandsløvens § 10, stk. 1, hvorefter tjenestemanden »samvittighedsfuldt (skal) overholde de regler, der gælder for hans stilling, og såvel i som uden for tjenesten vise sig værdig til en agtelse og tillid, som stillingen kræver«, og er over for tjenestemanden behandlet efter reglerne i tjenestemandsløvens kap. 4 om bl.a. disciplinærfølgning.

Disciplinærfølgning efter tjenestemandsløvens kap. 4 er især karakteriseret ved 3 ting:

1) Sagsbehandlingen er administrativ, dvs. ikke en domstolsafgørelse. Det er forvaltningen, der iværksætter forfølgningen og fastsætter sanktionen, og der kan som forhørsleder udpeges en repræsentant for forvaltningen. Forhørslederens opgave er at afdække sagens faktiske omstændigheder, og han skal kun afgive indstilling om sagens afgørelse, såfremt han anmodes derom.

2) Disciplinærfølgning er decentraliseret, idet ansvaret og kompetencen påhviler den enkelte minister. Der kan derfor ikke af en central myndighed – f.eks. finansministeriet – udstedes juridisk bindende forskrifter for sagers behandling og afgørelse.

3) Ansvar for tjenesteforseelser er individuelt. Det vil sige, at der ikke kan iværksættes gruppevis behandling, hvilket særligt kommer frem derved, at den enkelte tjenestemand – med vedkommende centralorganisations anbefaling – kan kræve sin sanktion behandlet efter reglerne om tjenstligt forhold.

Lovforslaget indebærer ingen ændret retlig vurdering af tjenestemændenes pligtforhold og ingen udvidelse af området for retsstridige forhold. Det indebærer derimod en ændret procedure og et andet behandlingsforum for den type af disciplinærforseelser, der med lovforslagets ord er betegnet »kollektiv overtrædelse af § 10, stk. 1«.

Udvildelsen af kompetenceområdet for voldgiftsretten, der samtidig foreslås betegnet »Tjene-

stemandsretten«, til at omfatte sådanne sager indebærer følgende:

- a) Behandlingen af sagerne sker for et judicielt organ i modsætning til hidtidig administrativ afgørelse.
- b) Behandling af ensartede forseelser kan ske samlet for grupper af tjenestemænd.
- c) Behandling af forseelser begået af tjenestemænd under flere eller samtlige ministerier sker ved samme organ.

For andre tjenesteforseelser end sådanne, der er led i en kollektiv overtrædelse, sker disciplinærfølgning efter forslaget fortsat i overensstemmelse med tjenestemandslovens kap. 4. Disciplinærfølgning efter kap. 4 vil herefter komme til anvendelse ved individuelle overtrædelser af tjenesteplichterne, og i sådanne sager vil fortsat alle de i tjenestemandslovens § 24 omhandlede sanktioner være til rådighed.

Lovforslaget indeholder herudover regler af processuel karakter om rettergangen, der hidtil har været hjemlet ved bekendtgørelse nr. 507 af 12. oktober 1978 i henhold til tjenestemandslovens § 53, stk. 6.

For (amts)kommunale tjenestemænds vedkommende behandles tjenestemænds tjenesteforseelser – herunder i forbindelse med kollektive overtrædelser – efter disciplinærregler fastsat i de kommunale tjenestemandregulativer og -vedtægter. Disse regler er i alt væsentligt identiske med tjenestemandslovens. Da der også i behandlingen af kommunale tjenestemænd efter arbejdsnedlæggelserne den 15. marts 1979 kunne konstateres en betydelig uensartethed, har det været overvejet at søge gennemført en samtidig lovgivning for kommunale tjenestemænd. Det retlige grundlag på dette område afviger dog i den kommunale sektor fra statens og kræver nærmere overvejelser. Regeringen har derfor indledt drøftelser med kommuner og amtskommuner om etablering af en ordning for det kommunale område efter tilsvarende principper som indeholdt i dette lovforslag.

Tjenestemænd i folkeskolen forudsættes i relation til tjenesteforseelser, der omfattes af tjenestemandsrrettens kompetence, omfattet af den foreslåede tjenestemandsrret.

Endelig vil regeringen overveje, i hvilket omfang der bør søges etableret tilsvarende regler for ansatte på tjenestemandslignende vilkår. Disse grupper, der for væsentlige deles vedkommende er ansat i institutioner, hvortil staten yder tilskud, er ikke direkte omfattet af tjenestemandsløven.

Lovforslaget har i henhold til tjenestemandsløvens § 48 været forhandlet med tjenestemændenes centralorganisationer.

Lovforslagets økonomiske konsekvenser vil være begrænset til tjenestemandsrrettens omkostninger. Det er ikke muligt på forhånd at afgive skøn herover.

Lovforslaget indebærer, at behandlingen af sager mod tjenestemænd som følge af kollektive overtrædelser af § 10, stk. 1, ikke vil belaste den offentlige administration så meget som efter de nugældende regler.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1.

Som det fremgår af de almindelige bemærkninger, tager lovforslaget sigte på at ændre proceduren for behandlingen af visse tjenesteforseelser, som kan sanktioneres i henhold til lovens kap. 4. Disse bestemmelser gælder ikke for dommere, hvis forhold i denne henseende behandles af den særlige klageret. Det foreslås tilsvarende, at tjenestemandsrrettens kompetence til at behandle sager af den omhandlede karakter ikke skal omfatte dommere.

Til nr. 2.

Ændringen er en konsekvens af den under nr. 3 foreslåede ændring af rettens navn.

Til nr. 3.

Ændringen i overskriften til kapitel 12 er en konsekvens af, at »voldgiftsretten i tjenestemandssager« foreslås benævnt »tjenestemandsrretten«.

Til § 52.

Med den foreslåede udvidelse af rettens kompetence til at behandle sager, der kan resultere i ikendelse af sanktioner, er det fundet bedst stemmende med almindelige retlige principper, at der foretages sådanne ændringer af bestemmelsen om medlemskab af retten, at der ikke udpeges medlemmer til den enkelte sag, og at der ikke er adgang til udskiftning af de faste medlemmer i den 3-årige beskikkelsesperiode. Det foreslås, at samtlige medlemmer af retten udpeges som faste medlemmer for 3 år ad gangen. Antallet af faste medlemmer foreslås således udvidet fra 4 til 6 ud over formanden, idet herved samtlige medlemmers personelle uafhængighed og dermed rettens funktionelle uafhængighed sikres.

De øvrige ændringer af § 52 er redaktionelle.

Til § 53.

Bestemmelserne i § 53, stk. 1, nr. 2, og § 53, stk. 2, indeholder den centrale udvidelse af rettens kompetence, idet de flytter en bestemt kategori af sager fra den almindelige disciplinærfølgning. Da det som omtalt i de almindelige bemærkninger ligger i tjenestemandssystemet, at der ikke eksisterer en formaliseret strejkeret, gælder der i modsætning til det kollektive overenskomstområde ikke særlige bestemmelser, der kan danne grundlag for konstatering af brud på fredspligten. Afgrænsningen er derfor baseret på tjenestemandslovens § 10, stk. 1, hvilket indebærer, at der ikke ved lovforslaget sker nogen udvidelse eller ændring i øvrigt af tjenestemandens pligtforhold. De forhold, der falder ind under begrebet »kollektiv overtrædelse af § 10, stk. 1«, er sådanne overtrædelser, der har karakter af faglig aktion, og vil typisk foreligge, hvor flere tjenestemænd i indbyrdes forståelse handler – eller undlader at handle – i strid med tjenesteplichterne med det fælles formål at påvirke ansættelsesvilkårene. Adfærd af denne beskaffenhed vil typisk kunne forekomme i form af arbejdsnedlæggelse eller -vægring, herunder imod at udføre overarbejde, men også f.eks. ved optræden, der uden egentlig arbejdsvægring tilsigter på pligtstridig måde at hindre eller vanskeliggøre arbejdets udførelse. Begreberne »kollektiv overtrædelse af § 10, stk. 1« og »faglig aktion« vil følgelig ikke nødvendigvis være begrænset til arbejdsnedlæggelser i traditionel forstand. Den nærmere afgrænsning vil bero på rettens afgørelse og praksis, jfr. lovforslagets § 53, stk. 2.

Bestemmelsen i § 53, stk. 1, nr. 2, dækker retsstridig adfærd begået af tjenestemænd, der er omfattet af tjenestemændenes centralorganisationer. På tilsvarende måde som ved afgørelser i arbejdsretten vil kendelser således kun få virkning for medlemmer af vedkommende organisation. Rettens afgørelser om eventuelle sanktioner er i henhold til forslaget § 53, stk. 3, endelige, ligesom tilfældet er i arbejdsretten.

Til § 54.

Det foreslås, at tjenestemandsstyrelsens formand eller dennes stedfortræder kan give pålæg om ophør af overtrædelsen, inden spørgsmålet om sanktioneringen afgøres, på tilsvarende måde, som det gælder inden for arbejdsrettens område. Manglende efterlevelse af pålægget kan derved tillægges vægt ved udmålingen af sanktionen, idet det dog er forudsat, at efterlevelse af pålægget normalt ikke fritager for sanktion.

I bestemmelsens stk. 2 foreslås, at tjenestemandsstyrelsen kan ikende en tjenestemand, der har begået en kollektiv overtrædelse af § 10, stk. 1, advarsel eller irrettesættelse eller bøde. Under hensyn til, at der ikke foreslås tillagt tjenestemandsstyrelsen beføjelse til at idømme de strengere sanktioner i § 24, herunder afsked, foreslås begrænsningen af bodemaksimeringen til ½ måneds løn udeladt.

Til § 54 a.

Bestemmelsen i stk. 1 svarer til den gældende § 52. Bestemmelsen i stk. 2 indebærer, at der er adgang for begge parter til at indbringe de pågældende sager for retten. Dette indebærer, at en centralorganisation kan indbringe sag for retten, såfremt den finder, at en minister anvender de almindelige disciplinærregler i en situation, der rettelig bør behandles af retten, fordi der er tale om en kollektiv overtrædelse.

Til §§ 54 b–h.

Bestemmelserne svarer for hovedpartens vedkommende til arbejdsretslovens processuelle bestemmelser, jfr. arbejdsretslovens § 13, §§ 15–19 samt § 20, stk. 1, og arbejdsrettens praksis med de af senere gennemførte ændringer i retsplejeloven følgende tilpasninger.

Til § 2

Loven træder efter forslaget i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende. Forhold opstået før dette tidspunkt foreslås behandlet efter hidtil gældende regler, således at bestemmelserne, der for nogles vedkommende indeholder nydannelser, ikke får tilbagevirkende kraft.

Bilag

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

1. I § 34, stk. 2, affattes 1. pkt. således:

»Bestemmelserne i § 8, §§ 11–13, §§ 19–25, § 53, stk. 1, nr. 2, og stk. 4, § 54, og § 54 a, stk. 2, gælder ikke for dommere.«

§ 34. — — —

Stk. 2. Bestemmelserne i § 8, §§ 11–13 og §§ 19–25 gælder ikke for dommere.

2. I § 50, stk. 3, ændres »voldgiftsret« til: »tjenestemandsret«.

§ 50. — — —

Stk. 3. Spørgsmål, der henhører under den i § 52 nævnte voldgiftsret, kan ikke forelægges for lønningsrådet.

3. Kapitel 12 affattes således:

»Kap. 12. Tjenestemandsretten.

§ 52. Tjenestemandsretten, der nedsættes af finansministeren, består af en formand og 6 andre medlemmer. Til retten knyttes en sekretær.

Stk. 2. Formanden og dennes stedfortræder udpeges af højesterets præsident blandt højesterets dommere. 2 medlemmer og stedfortrædere for disse udpeges af præsidenten for østre landsret blandt rettens dommere. Finansministeren og de i § 49 nævnte centralorganisationer i forening udpeger hver 2 medlemmer og stedfortrædere for disse.

Stk. 3. Medlemmerne og stedfortræderne udpeges for 3 år ad gangen.

§ 53. Tjenestemandsretten behandler sager om

- 1) overtrædelse eller fortolkning af indgåede aftaler eller bestemmelser, som efter §§ 46–47 træder i stedet for aftaler,
- 2) kollektiv overtrædelse af § 10, stk. 1, der er begået af tjenestemænd omfattet af en eller flere af de i § 49 nævnte centralorganisationer.

Stk. 2. Retten påser af egen drift, at den har saglig kompetence til at behandle en sag.

Stk. 3. Sager, der hører under tjenestemandsretten, kan ikke indbringes for de almindelige domstole. En tjenestemand kan dog anlægge sag ved de almindelige domstole, når vedkommende centralorganisation har afslået at indbringe en sag som nævnt i stk. 1, nr. 1, for tjenestemandsretten. En sådan sag skal anlægges inden 6 måneder efter, at tjenestemanden har modtaget meddelelse om den endelige administrative afgørelse, eller sagen er afvist af centralorganisationen eller tjenestemandsretten.

Stk. 4. Sager, der efter stk. 1, nr. 2, hører under tjenestemandsretten, kan ikke behandles efter reglerne i §§ 20–24.

§ 54. I sager som nævnt i § 53, stk. 1, nr. 2, kan tjenestemandsrettens formand eller dennes stedfortræder give pålæg om ophør af overtrædelsen.

Stk. 2. En tjenestemand, som har begået en af de i § 53, stk. 1, nr. 2, nævnte overtrædelser, kan af tjenestemandsretten ikendes advarsel eller irrettesættelse eller bøde.

§ 54 a. Sager som nævnt i § 53, stk. 1, nr. 1, kan anlægges af finansministeren eller af vedkommende minister efter forhandling med finansministeren eller af en eller flere af de i § 49 nævnte centralorganisationer.

Stk. 2. Sager som nævnt i § 53, stk. 1, nr. 2, kan anlægges af finansministeren mod en

F.t.l. vedr. tjenestemænd i staten m.v.

eller flere af de i § 49 nævnte centralorganisationer. Centralorganisationerne kan ved tjenestemandsretten anlægge sag mod vedkommende minister om, hvorvidt en sag om overtrædelse af § 10, stk. 1, hører under tjenestemandsretten.

§ 54 b. Tjenestemandsretten har sit sæde i København, men kan sættes uden for København, når retten skønner det hensigtsmæssigt.

Stk. 2. Retsbog føres efter retsplejelovens kap. 3.

§ 54 c. Sag anlægges ved, at den ene part til tjenestemandsretten indgiver en anmodning i to eksemplarer om tjenestemandsretsafgørelse.

Stk. 2. Sekretæren sender snarest muligt et eksemplar af anmodningen til den anden part og indkalder samtidig svarskrift i to eksemplarer fra denne. Svarskrift indgives til retten inden for en af sekretæren fastsat frist. Når svarskrift er modtaget, sender sekretæren et eksemplar af svarskriftet til modparten. Yderligere skriftveksling finder som regel ikke sted.

Stk. 3. Med henblik på foretagelse af forligsmægling eller indhentelse af yderligere udtalelser fra parterne kan disse indkaldes til et forberedende retsmøde, hvor retten kan beklædes af formanden eller dennes stedfortræder alene.

§ 54 d. Retten kan, om det findes fornødent, lade stævning forkynde for en af parterne efter reglerne i retsplejelovens kap. 17.

Stk. 2. Den, mod hvem sagen anlægges, skal møde for tjenestemandsretten.

Stk. 3. Udebliver indstævnte trods forkyndelse efter stk. 1, finder retsplejelovens § 354 og § 360 tilsvarende anvendelse. Udeblivelsesdom kan afsiges af formanden eller dennes stedfortræder uden tilkaldelse af rettens øvrige medlemmer.

§ 54 e. I retten til at lade møde ved rettergangsfuldmægtig for tjenestemandsretten gælder ingen indskrænkninger for parterne. I hvilket omfang en part er berettiget til at deltage i forhandlingerne for retten ved hjælp af flere fuldmægtige, afgør retten, ligesom retten træffer afgørelse om, hvem der foruden

parterne og rettergangsfuldmægtigene bør have adgang til retsmøderne.

§ 54 f. Formanden eller dennes stedfortræder afgør ved kendelse de tvistigheder, som under vidneførslen eller syns- og skønsoptagelse opstår for retten.

§ 54 g. Om procesmåden i øvrigt gælder med de nødvendige tilpasninger de for borgerlige sager, der behandles ved byret, gældende grundsætninger i retsplejelovens 2. bog samt kap. 23, 28-30 og 32-35.

§ 54 h. Domme afsagt af tjenestemandsretten kan fuldbyrdes efter retsplejelovens regler om tvangsfuldbyrdelse af domme. Forlig indgået for tjenestemandsretten kan fuldbyrdes efter retsplejelovens regler om fuldbyrdelse af forlig, der er indgået for en ret.«

Kap. 12. Voldgift og indbringelse for domstolene.

§ 52. Spørgsmål om overtrædelse eller fortolkning af indgåede aftaler eller bestemmelser, som efter §§ 46-47 træder i stedet for aftaler, kan af ministeren for statens lønnings- og pensionsvæsen eller af vedkommende minister efter forhandling med ministeren for statens lønnings- og pensionsvæsen eller af en eller flere af de i § 49 nævnte centralorganisationer indbringes for voldgiftsretten i tjenestemandssager.

§ 53. Voldgiftsretten består af en formand og 4 medlemmer, der beskikkes af ministeren for statens lønnings- og pensionsvæsen.

Stk. 2. Formanden og en stedfortræder for denne beskikkes efter indstilling fra højesterets præsident blandt rettens dommere. 2 medlemmer og stedfortrædere for disse beskikkes efter indstilling fra østre landsrets præsident blandt rettens dommere. Et medlem og en stedfortræder for dette beskikkes efter indstilling fra de i § 49 nævnte centralorganisationer.

Stk. 3. For den enkelte sag tiltrædes voldgiftsretten af et medlem udpeget af vedkommende minister og et medlem udpeget af vedkommende centralorganisation.

Stk. 4. Formanden og de nævnte faste medlemmer samt stedfortræderne for disse beskikkes for 3 år ad gangen, dog afgår det efter indstilling fra centralorganisationerne beskikkede faste medlem og hans stedfortræder, når ny indstilling fremkommer.

Stk. 5. Efter indhentet erklæring fra voldgiftsretten antager ministeren for statens lønnings- og pensionsvæsen en sekretær for retten.

Stk. 6. Ministeren for statens lønnings- og pensionsvæsen fastsætter de nærmere regler om indbringelse af sager for voldgiftsretten og om den forberedende behandling af sagerne samt om udpegning af de 2 medlemmer, der skal tiltræde retten for den enkelte sag.

Stk. 7. Om voldgiftsrettens sagsbehandling gælder i øvrigt med de nødvendige forandringer de i lovbekendtgørelse nr. 124 af 21. april 1964 om arbejdsretten §§ 8-9, 11-15 og

16, 1. pkt., indeholdte bestemmelser.

§ 54. Spørgsmål, der efter § 52 kan indbringes for og afgøres af voldgiftsretten, kan ikke indbringes for de almindelige domstole. Dog er en tjenestemand berettiget til at anlægge sag ved domstolene, når vedkommen- de centralorganisation har afslået at indbringe sagen for voldgiftsretten.

Stk. 2. Hvor en sag kan indbringes for domstolene, skal den være anlagt inden 6 måneder efter, at sagsøgeren har modtaget meddelelse om den endelige administrative afgørelse eller sagen er afvist af centralorganisationen eller af voldgiftsretten.